

N:o 177.

Af herr **J. Olsson** i Stockholm, om *skrifvelse till Kongl. Maj:t* angående inrättande af ett ökad antal ordinarie postexpeditörsbefattningar.

Som bekant, beslöt 1897 års Riksdag, efter statsutskottets tillstyrkan, att bifalla af Kongl. Maj:t framställt förslag om inrättande af 75 nya postexpeditörstjänster. I motiveringen till den kongl. propositionen framhölls emellertid, att äfven efter dessa nya befattningars tillsättande skulle ändock komma att finnas kvar bland de obefordrade dåvarande 518 extra biträdena icke mindre än 64, som varit i postverkets tjänst alltsedan år 1885 och som endast i mån af afgang bland postexpeditörer skulle hafva utsigt att erhålla ordinarie befattning; samt att under de då senast förflutna fem åren afgången bland ordinarie postexpeditörer i medeltal uppgått till allenast 12 för år. I motiveringen till sitt förslag till postverkets stater för 1897 framhöll jemväl generalpoststyrelsen, att utsigterna till ordinarie befattning för de extra biträdena fortfarande ställde sig synnerligt ogynnsamma och komme att ännu skarpare framträda, om den extra vaktpersonalens inträde i ordinarie anställning genom Riksdagens beslut komme att väsentligt påskyndas — hvilket, som bekant, äfven blef fallet, i det 1897 års Riksdag beslöt inrättande af 150 nya postvaktbetjentbefattningar.

Enligt 1897 års proposition hade de under senaste år till ordinarie postexpeditörer befordrade extra biträdena vid beföringstillfället i genomsnitt en ålder af 34 år och en tillryggalagd tjänstetid i postverket af omkring 13 år, hvilka siffror, då aflönningen uppgår till lägst 900 och högst 1,500 kronor för manligt och 1,350 kronor för qvinligt

biträde, hvars fulla arbetskraft och arbetstid i regeln tages i anspråk, måste betraktas såsom synnerligen ogynsamma.

Äfven i kamrarne under debatten om inrättande af ett ökad antal postvaktbetjentbefattningar, uttalades från många håll, att man ansåge extra postbiträdenas ställning särdeles otillfredsställande och en förbättring deri önskvärd. Sålunda yttrade herr von Friesen, under instämmande af 32 andra kammarledamöter, bland annat, att generalpoststyrelsen utan tvifvel äfven beträffande denna personals (postexpeditörernas) ökning på ordinarie stat gått något för långsamt och blifvit efter. Herr Ivar Månsson framhöll skarpt, att extra postexpeditörer icke borde sättas i sämre ställning än postvaktbetjente och yttrade, efter att hafva anmärkt, att det funnes 518 extra postexpeditörer, som nära nog alla hade en sådan tjenstgöring, som kunde jemföras med de ordinarie, samt att af dessa fortfarande 443 stycken skulle blifva obefordrade: »Jag tror, att dessa postexpeditörer hafva fått bekosta sig så mycket för sin utbildning, och att de äro i en sådan ställning, att man tryggt kan säga, att de visst icke hafva det bättre, utan snarare sämre än dessa postvaktbetjente. Det oakadt vill man nu föra upp ett betydande större antal postvaktbetjente än postexpeditörer på ordinarie stat. Hvad deras respektive tjenstetid beträffar, förhåller det sig så, att postvaktbetjente blifva ordinarie efter något öfver sju år, under det att postexpeditörerna i medeltal få gå 13 år, således nära nog dubbelt så lång tid, innan de kunna befordras till ordinarie.» — »Mig synes det snarare, att, då de extra postexpeditörerna äro 518 och de extra postvaktbetjente 259, och då enligt det kongl. förslaget 443 postexpeditörer, men blott 81 postvaktbetjente skulle blifva obefordrade, det varit mera lämpligt att nu uppföra 150 postexpeditörer och 75 brefbärare på ordinarie stat, i stället för tvärt om. Och det har varit mig alldeles omöjligt att på annat sätt kunna vara med på det kongl. förslaget, än att befordra lika många brefbärare som postexpeditörer till ordinarie beställning». Och herr Oskar Larsson i Mörtlösa yttrade: »Om man gör en jemförelse mellan Kongl. Maj:ts förslag om uppflyttning af de extra ordinarie tjenstemännen på ordinarie stat och Kongl. Maj:ts förslag rörande uppflyttning af extra ordinarie vaktbetjente till ordinarie, kan man icke finna annat, än att emellan dessa förslag förefinnes en viss orättvisa. Kongl. Maj:t har nemligen föreslagit, att af 518 posttjenstemän blott 75 skulle uppflyttas på ordinarie stat, under det att bland 259 postvaktbetjente 150 skulle komma i åtnjutande af denna förmån. Det är ju gifvet, att posttjenstemännen äro underkastade uppoffringar både i afseende å tid, penningar och arbete,

innan de aflagt den examen, som fordras för ernående af den behöfliga kompetensen.»

Äfven om jag för min del icke kunde instämma i den slutsats, de begge sist anförda talarne kommo till, eller att af hänsyn till likställigheten mellan obefordrade postexpeditörer och vaktbetjente bibehålla jemväl de senare vid dåvarande ogynsamma befordringsförhållanden, torde i allt fall de anförda yttranden ådagalägga, att man äfven från den sida, der man tager en lofvärd hänsyn till nödig sparsamhet, erkänner befogenheten af förbättrade utsigter för de talrika extra posttjenstemännen.

Att icke det af 1897 års Riksdag beslutade inrättandet af 75 nya ordinarie postexpeditörsbefattningar kunnat afhjelpa det obestriddigen befintliga missförhållandet i de extra posttjenstemännens utsigter till befordran till ordinarie och en någorlunda tryggad bergning, torde ovedersägligen framgå af de från år 1897 anförda siffrorna. Enligt uppgiften i den kongl. propositionen tager det en tid af i genomsnitt 12 år för ett s. k extra biträde att uppnå högsta löneklassen såsom extra och blifva befordrad till ordinarie. Då extra biträden derförinnan i regeln få tjenstgöra under omkring 4 år såsom extra ordinarie postexpeditörer mot endast tillfälliga arfvoden, innan de uppnå lägsta lönegraden såsom extra biträden med en aflöning af 900 kronor, framgår häraf, att en extra posttjensteman i regeln måste vänta omkring 16 år, innan han har någon utsigt att erhålla ordinarie tjenst.

I sjelfva verket äro dock utsigterna ännu sämre. Af uppgifterna i 1897 års kongl. proposition, jemförd med senaste postmatrikel af 1894 framgår, att äfven efter befordrandet af de 75 genom 1897 års beslut tillkomna nya postexpeditörerna, likväl skulle finnas obefordrade omkring 450 dåvarande extra biträden. Läggas härtill de i ofvannämnda antal icke medräknade extra ordinarie postexpeditörer, som af postverket antagits åren 1895 och 1897, uppgående, enligt uppgift, till respektive 92 och 56, så skulle för närvarande finnas anställda i postverkets tjenst ej mindre än omkring 600 obefordrade extra ordinarie posttjenstemän, af hvilka de flestas tid och krafter helt och hållet tagas i anspråk för postverkets räkning.

Härtill måste emellertid ytterligare räknas de af postmästarne antagna s. k. enskilda biträden till ett antal af omkring 200, hvilka visserligen sakna kompetens att blifva extra ordinarie postexpeditörer, men af hvilka dock några (5) blifvit från och med 1893 befordrade till ordinarie befattning vid postverket. Genom denna konkurrens från de nämnda s. k. enskilda biträdenas sida hafva alltså utsigterna till

vinnande af ordinarie befattning ytterligare försämrats för hela det stora antal obefordrade extra posttjenstemän, som efter i regel aflagd studentexamen och derefter genomgången postelevkurs på sex månader blifvit såsom extra anstälde i postverkets tjänst.

Huru sorgliga utsigterna till erhållande af en tryggad existens för nu ifrågavarande statstjenare i sjelfva verket äro, torde framgå än tydligare af följande beräkning. Enligt hvad ofvan visats, förefinnes för närvarande en extra postpersonal af omkring 800 personer (deri inberäknade de s. k. enskilda postbiträdena). Enligt generalpoststyrelsens uppgift har afgången bland de ordinarie postexpeditörerna i medeltal uppgått under de senaste 5 åren till allenast 12 om året. Om ordinarie ledigheter under de följande åren icke blefve flere, skulle alltså de sist befordrade af nuvarande omkring 800 extra postbiträden, icke kunna vinna ordinarie beställning förrän efter uppnådda omkring 65 tjänsteår och 85 lefnadsår.

Att sådana utsigter icke kunna — för att citera generalpoststyrelsen — hos de nuvarande extra biträdena skapa önskvärd tillförsigt och känsla af trygghet utan i stället hos dem alstrar ett missmod, som måste förtynga arbetet i postverkets tjänst, är uppenbart. Och att detta i sin ordning innebär en fara för postverkets framtid, torde ej heller af någon opartisk kunna bestridas.

Ur begge dessa synpunkter torde därför en ändring till det bättre vara önskvärd, hvilken icke lär kunna vinnas med mindre än att ett afsevärdt antal af de extra biträdena beredas tillfälle till snarare befordran till ordinarie tjänst.

Jag tillåter mig fördenskull vördsamt föreslå,

att Riksdagen måtte besluta att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om framläggande för nästkommande års Riksdag af förslag till inrättande af nya ordinarie postexpeditörsbefattningar till det antal, som må finnas lämpligt för beredande åt extra ordinarie postexpeditörer (s. k. extra biträden), af en något tidigare befordran till ordinarie befattning.

Stockholm den 28 januari 1898.

John Olsson.